

Energiebesparing

Energietransitie

Klimaatadaptatie & biodiversiteit

Duurzame mobiliteit

Circulariteit

Subsidie	Verstrekker	Omschrijving	Doelgroep	Hoogte subsidie
<u>Energie-investeringsaftrek (EIA)</u>	RVO	Fiscale regeling voor investeringen in energiezuinige technieken en duurzame energie.	Ondernemers die investeren in energiebesparende bedrijfsmiddelen.	Gemiddeld 40% van de investeringskosten aftrekbaar van fiscale winst.
<u>ISDE</u>	RVO	Subsidie voor warmtepompen, zonneboilers en isolatiemaatregelen.	Zakelijke gebruikers en gebouweigenaren.	Verschilt per maatregel, vaak €500–€10.000 per installatie.
<u>MIA/Vamil</u>	RVO	Ondernemers die investeren in een milieuvriendelijk middel op de Milieulijst kunnen met MIA en Vamil fiscaal voordeel krijgen en dit toepassen in hun belastingaangifte.	Alle ondernemers die onder de inkomstenbelasting of vennootschapsbelasting vallen.	MIA: tot 45% van uw investeringsbedrag. Vamil: tot 75% van de investeringskosten.
<u>BMKB-Groen</u>	RVO	Borgstelling voor mkb (inclusief starters), om een lening te verkrijgen voor investeringen. Ook voor investeerders die het mkb willen ondersteunen.	Mkb'ers met max. 250 personeelsleden.	75% van het kredietbedrag.
<u>Versnelde klimaatinvesteringen industrie (VEKI)</u>	RVO	Wilt u binnen uw onderneming CO2-besparende maatregelen nemen waarvan de werking is bewezen? Maar loopt u tegen te hoge investeringskosten aan? En is de tijd waarin deze kosten zich terugverdienen langer dan 5 jaar? Vraag dan de subsidie Versnelde klimaatinvesteringen industrie (VEKI) aan.	Ondernemers in de industrie die investeren in maatregelen die leiden tot minder uitstoot van CO2.	Het subsidiebedrag bedraagt minimaal €30.000.
<u>MKB Energiebesparingslening</u>	RVO	Lening voor energiebesparende maatregelen binnen het mkb.	Mkb-ondernemingen.	Geen subsidie, een lening van €10.000 tot €250.000 per locatie.
<u>Kleinschaligheids-investeringsaftrek (KIA)</u>	Belastingdienst	KIA is een belastingvoordeel voor de investering in (duurzame) bedrijfsmiddelen, denk aan: isolatie, zonnepanelen, warmtepomp, ventilatie, elektrische voertuigen, etc.	Ondernemers die investeren in energiebesparende bedrijfsmiddelen.	Gemiddeld 28% van de investeringskosten aftrekbaar van fiscale winst.
<u>Ontzorgingsloket MKB</u>	Provincie Noord-Brabant	Gratis ondersteuning voor mkb-bedrijven bij het verduurzamen van hun bedrijfspand en het verminderen van energieverbruik.	Mkb-ondernemingen in Noord-Brabant met een eigen bedrijfspand of een langdurig huurcontract.	Tot €2.500 voor gratis energieadvies en begeleiding.

Subsidie	Verstrekker	Omschrijving	Doelgroep	Hoogte subsidie
<u>SDE++</u>	RVO	Subsidie voor grootschalige duurzame energieproductie en CO ₂ -reductie.	Bedrijven en instellingen die duurzame energie opwekken of CO ₂ reduceren.	Afhankelijk van technologie en projectgrootte.
<u>Onderzoek Energiehubs (EHUB) RVO.nl</u>	RVO	Subsidie voor onderzoek naar het opzetten of uitbreiden van een energiehub, waarbij ondernemingen samenwerken rond energieverbruik, opwek en opslag.	Samenwerkingsverbanden van minimaal 3 ondernemingen met een grote elektriciteitsaansluiting.	Verschilt per maatregel, vaak €500–€10.000 per installatie.
<u>Flex-e: Flexibiliteitsscan</u>	RVO	De Flexibiliteitsscan (Flex-e) ondersteunt een analyse van het elektriciteitsverbruik om kansen voor flexibel gebruik inzichtelijk te maken. Zo helpt de scan om piekbelasting te verminderen en het energiegebruik slimmer te organiseren.	Grootverbruikers (met een elektriciteitsaansluiting > 3x80 ampère).	U kunt subsidie aanvragen voor 50% van de kosten van de flexibiliteitsscan. Het maximale subsidiebedrag is € 10.000.
<u>Flex-e: Haalbaarheidsstudie</u>	RVO	U krijgt de kosten vergoed voor het laten uitvoeren van een haalbaarheidsstudie voor kansrijke maatregelen voor flexibel elektriciteitsgebruik zijn.	Grootverbruikers (met een elektriciteitsaansluiting > 3x80 ampère).	Subsidie tot 50% van de kosten voor de haalbaarheidsstudie, met een bijdrage tussen € 10.000 en € 125.000.
<u>Flex-e: Flexibiliteitsmaatregelen</u>	RVO	U krijgt subsidie voor de aanschaf- en installatiekosten van die direct te maken hebben met de maatregelen. U krijgt subsidie voor investeringskosten om bijvoorbeeld apparatuur te kopen.	Grootverbruikers (met een elektriciteitsaansluiting > 3x80 ampère).	Subsidie tot 35% van de kosten voor flexibiliteitsmaatregelen, met een bijdrage tussen € 25.000 en € 300.000.
<u>BOM Renewable Energy - provincie Noord-Brabant</u>	Provincie Noord-Brabant & Brabantse Ontwikkelings-Maatschappij	Investeringsfonds van de BOM voor projecten die bijdragen aan de opwekking, opslag en inzet van duurzame energie in Noord-Brabant. Het fonds verstrekt risicokapitaal aan innovatieve en schaalbare energieprojecten.	Bedrijven, projectontwikkelaars, energiecoöperaties en andere organisaties met duurzame energieprojecten in Noord-Brabant.	Geen subsidie, maar een investering (risicokapitaal) vanuit de BOM. De hoogte is maatwerk en afhankelijk van het project.
<u>SSEB Innovatie: Haalbaarheidsstudie</u>	RVO	Ondersteunt onderzoek naar de technische en economische haalbaarheid van innovatieve emissieloze bouwmaschinen en bijbehorende laadinfrastructuur.	Bedrijven in Nederland; samenwerkingen van bedrijven;	Maximaal €50.000 per project. Vergoeding van 50% van de subsidiabele kosten voor een haalbaarheidsstudie, of 60% voor mkb- en micro-ondernemingen.

Subsidie	Verstrekker	Omschrijving	Doelgroep	Hoogte subsidie
<u>Werklandschappen van de Toekomst - groenstart voucher</u>	<u>Provincie Noord-Brabant</u>	De voucher helpt ondernemers en bedrijventerreinen een groenblauw-visie en uitvoeringsplan op te stellen. De vouchers zijn onderdeel van de 'Subsidieregeling Toekomstbestendige bedrijventerreinen Noord- Brabant'.	Aan te vragen door ondernemers(verenigingen, stichtingen, samenwerkingen).	Ondernemersvereniging legt zelf €12.500 in. Maximaal €12.500 per aanvraag.
<u>Subsidie klimaatbestendige maatregelen voor bebouwd gebied</u>	Waterschap Aa en de Maas	Als u bijvoorbeeld een groen dak aanlegt, of u regenpijp afkoppelt en een watervanger installeert, kun je hiervoor subsidie aanvragen of hulp krijgen van de watervangersbrigade.	Eigenaren van een woning of bedrijfspand of woningcoöperaties binnen de bebouwde kom.	Hoeveel subsidie je krijgt, hangt af van de maatregel die je neemt en waar je woont.
<u>Subsidieregeling groene daken en afkoppelen</u>	Gemeente 's-Hertogenbosch	Subsidie kan worden verstrekt voor projecten gericht op het door een hittecoach laten opstellen van een integraal actieplan hitte.	Bedrijven en particulieren pandeigenaren.	Hoeveel subsidie je krijgt, hangt af van de maatregel die je uitvoert.
<u>Subsidieregeling Stimulering Klimaatrobuuste Spoorzone</u>	Gemeente 's-Hertogenbosch	Stimulering van bovenwettelijke klimaatrobuuste maatregelen die gebiedsontwikkelingen in de Spoorzone groener en beter bestand maken tegen klimaatverandering.	Iedere ontwikkelaar binnen de gebiedsontwikkelingen Bossche Stadsdelta of Innovatie Kwartier Den Bosch.	Je kunt maximaal 50% van de aantoonbare meerkosten, exclusief btw, vergoed krijgen. Het maximale subsidiebedrag per project is € 900.000.
<u>LIFE: Deelprogramma Klimaatmitigatie en -adaptatie</u>	RVO	Subsidie voor ondernemers, overheden en ngo's voor het ontwikkelen en uitvoeren van Europees natuur- en milieubeleid. Dekt ook energietransitie, circulariteit.		U krijgt subsidie voor 60% van de kosten voor uw project. De andere 40% betaalt u zelf.

Subsidie	Verstrekker	Omschrijving	Doelgroep	Hoogte subsidie
<u>Subsidieregeling Collectieven mkb Verduurzaming Reisgedrag (COVER)</u>	RVO	Subsidie voor mkb-bedrijven om samen met andere werkgevers stappen te maken naar blijvend duurzaam reisgedrag van werknemers, via activiteiten naar keuze.	U bent bijvoorbeeld een: • brancheorganisatie • ondernemersvereniging • industrievereniging • bedrijfsinvesteringszone (biz) • parkmanagementvereniging op een bedrijventerrein	U ontvangt maximaal 75% subsidie op de kosten voor een project of activiteit waarvoor subsidie mogelijk is. Per project is het maximale subsidiebedrag € 100.000.
<u>Subsidieregeling Private Laadinfrastructuur bij bedrijven (SPRILA)</u>	RVO	Subsidie voor ondernemers en concessiehouders van openbaar vervoer die op eigen of gehuurd terrein laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen willen aanleggen.	Ondernemers die private laadinfrastructuur willen plaatsen.	Afhankelijk van type laadstation.
<u>Subsidieregeling Publieke Laadinfrastructuur zwaar vervoer (SPULA)</u>	RVO	Subsidie voor ondernemers die op een publiek toegankelijke locatie laadinfrastructuur willen aanleggen voor zware elektrische voertuigen.	Ondernemers die publieke laadinfrastructuur willen plaatsen.	Uw subsidie is maximaal 20% van de totale kosten die voor subsidie in aanmerking komen.
<u>CEF Transport - Alternative Fuels Infrastructure</u>	RVO	Deze subsidie ondersteunt investeringen in infrastructuur voor alternatieve brandstoffen. Denk aan: - walstroom en batterij-oplaad in zeehavens en binnenhavens - oplaadstations voor vrachtwagens - elektrificatie van grondoperaties op luchthavens - aandrijving van schepen met schone brandstoffen.	Ondernemers en overheden die investeren in infrastructuur voor alternatieve brandstoffen en de verduurzaming van transport.	Max. 30% cofinanciering.
<u>Aanschafsubsidie Zero-Emissie Trucks (AanZET)</u>	RVO	Deze subsidie ondersteunt de aanschaf of financial lease van nieuwe, volledig uitstootvrije vrachtauto's (zero-emissie trucks).	Ondernemers en non-profitorganisaties die een nieuwe emissieloze vrachtauto willen aanschaffen of leasen.	Het subsidiebedrag is afhankelijk van voertuigcategorie en type onderneming en is maximaal € 115.200.

Subsidie	Verstrekker	Omschrijving	Doelgroep	Hoogte subsidie
<u>Financiële steun bij circulaire projecten</u>	RVO	Bekijk op deze pagina de subsidies en financieringsmogelijkheden voor circulaire innovatieprojecten. Denk aan onderzoek, pilots, testen en demonstratieprojecten.	Verschillende sectoren.	Afhankelijk van maatregel.
<u>Economie, kennis en talentontwikkeling - Circulariteit MKB Brabant</u>	Provincie Noord-Brabant	Subsidie kan worden verstrekt voor projecten gericht op het geven van een advies door een expert over het vergroten van de circulariteit van de aanvrager in de vorm van: a. een eendagsadvies; of b. een meerdaagsadvies.	MKB-ondernemingen: high tech systemen en materialen; life sciences and health; bouw; automotive; chemie & biobased; agrifood; maintenance; logistiek.	De hoogte van de subsidie bedraagt: a. € 1.000 voor een eendagsadvies; b. € 500 per adviesdag bij een meerdaagsadvies tot een maximum van 8 adviesdagen.
<u>Biobased Brabant Fonds - provincie Noord-Brabant -</u>	Provincie Noord-Brabant Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (BOM)	Doel van het Biobased Brabant Fonds (BIOBASEDNB) is om het vestigingsklimaat voor nieuwe bedrijvigheid en kenniswerkers op het gebied van de groene chemie te bevorderen. Het fonds richt zich op chemicals, coatings, performance materials, food & feed en pharma, zoals bioplastics, natuurlijke kleurstoffen, verpakkingsmaterialen en medicijnen op basis van biomassa.	Startende, snelgroeende bedrijven en kennisintensieve bedrijven op het gebied van groene chemie in Brabant.	Omvang fonds: € 10 miljoen.
<u>Subsidie Circular Plastics NL (CPNL)</u>	RVO	Subsidie voor innovatieve projecten die bijdragen aan een circulaire kunststofketen. De regeling ondersteunt onderzoek, ontwikkeling en praktijkprojecten (showcases) gericht op beter hergebruik en recycling van plastics.	Samenwerkingsverbanden van minimaal twee organisaties, waarvan ten minste één onderneming.	Maximaal € 1,5 miljoen voor onderzoeksprojecten en € 7,5 miljoen voor showcaseprojecten.
<u>EKOO: Circulaire economie</u>	RVO	Subsidie voor samenwerkingsverbanden die innovatieve circulaire producten, processen of diensten onderzoeken en ontwikkelen.	Bedrijven en onderzoeksorganisaties die samenwerken aan circulaire innovaties, met minimaal één onderneming.	Maximaal € 500.000 per project.
<u>EKOO: Kritieke grondstoffen</u>	RVO	Subsidie voor onderzoek en ontwikkeling van innovaties die de leveringszekerheid van kritieke grondstoffen vergroten.	Samenwerkingsverbanden van bedrijven en onderzoeksorganisaties.	

Regeling	Verstrekker	Omschrijving	Doelgroep	Aanbod
<u>Milieubarometer</u>	Gemeente 's-Hertogenbosch	Gemeente 's-Hertogenbosch biedt bedrijven een gratis startabonnement op de Milieubarometer aan: - Nulmeting van de milieu- en CO₂-voetafdruk van uw bedrijfsvoering - Impact en doelstellingen weergegeven in grafieken en kengetallen - Een actielijst met wettelijk verplichte maatregelen - Vergelijking met branchegemiddelde - Uitbreiding met MVO-gegevens	Bedrijven in gemeente 's-Hertogenbosch.	Het startabonnement (t.w.v. € 249,-) is gratis. 1 jaar geldig vanaf startdatum en bevat één barometer, geldig voor één vestiging.
<u>OVVIA</u>	Gemeente 's-Hertogenbosch	OVVIA biedt een compleet ontzorgingsconcept voor het verduurzamen van gebouwen. Met monitoring, energiebesparing, verduurzamingsadvies en een online dashboard helpt OVVIA vastgoedeigenaren om energieverbruik, CO ₂ -uitstoot en kosten structureel te verlagen.	Eigenaren van bedrijfspanden gelegen op een van de bedrijventerreinen in gemeente 's-Hertogenbosch.	Beperkt aantal waardebonnen beschikbaar van elk €2.750 excl. btw.
<u>Subsidieregeling Bossche Duurzaamheids-activiteiten</u>	Gemeente 's-Hertogenbosch	Met deze subsidie ondersteunt de gemeente activiteiten die inwoners en organisaties stimuleren tot duurzaam gedrag. De subsidie draagt bij aan één of meer lokale duurzaamheidsambities: groen en klimaatbestendig; circulaire economie; duurzame mobiliteit en energietransitie.	Inwoners en organisaties in de gemeente 's-Hertogenbosch.	Er kan maximaal € 5.000,- per jaar subsidie worden aangevraagd.
<u>LIFE: Deelprogramma Klimaatmitigatie en -adaptatie</u>	Europese Commissie	Subsidie voor ondernemers, overheden en ngo's voor het ontwikkelen en uitvoeren van Europees natuur- en milieubeleid. Dekt ook energietransitie, circulariteit.	Ondernemers, scholen en kennisinstellingen, non-gouvernementele organisaties (ngo's), overheden.	U krijgt subsidie voor 60% van de kosten voor uw project. De andere 40% betaalt u zelf.
<u>Regeling Groenprojecten/ Groenfonds</u>	RVO	Lening voor ondernemers tegen een lage rente. Met een groenverklaring financiert u uw duurzame project via het groenfonds van uw bank of beleggingsorganisatie.	Ondernemers of projectbeheerders die in een duurzaam project gaan investeren en daar geld voor willen lenen.	Met deze verklaring krijgt u een lening tegen een lagere rente dan de rente op de markt.

Handige links:

- [Duurzaam ondernemen | Gemeente 's-Hertogenbosch](#)
- [Subsidies | Gemeente 's-Hertogenbosch](#)
- [Zakelijk Energieloket | Gemeente 's-Hertogenbosch](#)
- [Subsidie- en financieringswijzer | RVO.nl](#)
- [Subsidies en regelingen | Ondernemersplein](#)
- [Subsidieloket | Provincie Noord-Brabant](#)

Heb je vragen over duurzaam ondernemen in
's-Hertogenbosch? Neem dan contact met ons op:

Fridthjof Leerdam
Projectleider: de Rietvelden, de Brand
06 32 45 16 52
f.leerdam@s-hertogenbosch.nl

Isabel Maas
Projectleider: HTMT, Pettelaarpark
06 21 12 62 92
i.maas@s-hertogenbosch.nl

Justin Beijer
Beleidsmedewerker: Spoorzone, Heesch-West
06 25 77 16 50
j.beijer@s-hertogenbosch.nl

